

(42. Creditori Hypothecario competit jus prælationis præ creditoribus non specialiter privilegiatis; leg. *Si Debitor* 10, ff. de Pignoribus. Si autem eadem res fuerit pluribus oppignorata, inter ipsos creditores Hypothecarios, potior est in jure qui prior est in tempore, etiamsi secundo creditori res non tantum obligata, sed etiam in Pignus actualiter tradita sit; leg. *Qui generaliter* 2, ff. *Qui potiores in Pignore*; l. *Licet* 7, cod. eod. et leg. 8; cod. eod. leg. 12, ff. eod. (43. Nec refert, an prior creditor habeat Hypothecam specialem, vel generalem; citat. l. *Qui generaliter* 2, ff. *Qui potiores in Pignore*, et l. *Si generaliter* 6, cod. eod. (44. In pignore eodem tempore pluribus constituto, præcedit ille, qui pignus possidet, et si nullus possidet, æquali jure utuntur; leg. *Si Debitor* 10, ff. de Pignoribus.)

(45. Creditor tenetur Pignus sibi traditum exacta diligentia tueri, et conservare; leg. *Ea* 14, ff. de Pignorat. act. Aliter si dolo, vel culpa lata, aut levi ejusdem (non item levisima) Pignus periit, vel deterioratum est resarcire tenetur; § 4, Instit. Quibus modis re contrah. obligatio. (46. Creditor debito sibi soluto tenetur Pignus restituere; cit. § 4, Instit. Quibus modis re contrah. obligatio. (47. Imo una cum Pignore tenetur creditor restituere etiam omnes fructus ex Pignore perceptos, cum ipsi fructus debeant in sortem computari ex l. 1, c. de Pignor. act. juxta textum allegatum sub. n. 30. (48. Potest tamen creditor detrahere expensas, quas fecit in tuendo, custodiendo, et meliorando pignore; l. *Creditor* 7, c. de Pignor. act. ibi: «Creditor autem necessarios sumptus, quos circa res Pignoratitias fecit, exigere non prohibetur.»

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

De Pignoribus ac Hypothecis parce hic agit Auctor, neque in verbo *Pignus* aliquid addit. Materia autem hæc in Foro est frequentissima, quæ propterea plenior exigit tractationem.

(49. Hypotheca vel est expressa, vel est tacita. De tacita ut hic præ dignitate disseramus, est illa, quæ sine expressa conventionione, ob præsumptam voluntatem partium, vel aliam justam causam a lege constituitur. (50. Ob præsumptam voluntatem partium Hypotheca tacita datur, I. ex senatusconsulto, quod sub Marco imperatore latum est, creditori, qui pecuniam ob restitutionem ædificii exstruendi dedit; l. 1, ff. In quib. caus. Pign. vel Hypothec. tacite contrahatur; l. 24, § 1, ff. de Reb. Auct. Judic. possident.

(51. Quæ ad eum quoque pertinet, qui redemptori domino mandante ministravit; leg. ibi, mox citatis.

(52. Non item ad illos, qui ad novum ædificium exstruendum, vel emendum, pecuniam crediderunt, l. 19, c. de Pign. l. 7, c. *Qui pot. in pign.* Novell.; 136, cap. 3.

(53. An illis competat tacita hæc Hypotheca, qui ad navem, vel aliam rem debitoris conservandam, reficiendam, vel aliam rem debitoris crediderunt, non conveniunt auctores;

affirmant Rauchb. lib. 1, quæst. 5, n. 1 et 6; Carpov. Jurispr. Forens. par. 1, constit. 28, defin. 105; Mev. decis. 84, par. v; negant vero Bachov. ad Treuter. vol. II, disput. 24, thes. 7; Lauterbach. in disput. de tacit. Pignor. thes. 25; Harprect. in Commentar. ad Jus Badens. part. iv, thes. 69.

(54. Nota vero, quod Hypotheca concessa propter conservationem rei non habet locum, nisi in ipsa re; confer. Lauterbach. in Colleg. tract. ad Titul. in quib. caus., etc., § 76.

(55. II. Datur Hypotheca tacita ob præsumptam partium voluntatem locatori in iis quæ in prædium urbanum non rusticum, ut ibi perpetuo sint in vecta, et illata; l. 1, 2, 3, 4, 5, in princip. 6, 7, § 1, In quib. caus., etc., § et ult. c. eod.

(56. Quæ et in in vectis, et illatis secundi Conductoris locum habet; l. 11, § 5, ff. de Pign. act.

(57. Ab hac vero tacita Hypotheca excipiunt alios allegans Linglois. dec. 46, quæst. 5, num. 1, libros doctorum, et studentium, arma, et equos militum, necnon operariorum instrumenta fabrilis, sine quibus vitam diu operarii sustentare non possunt, vestem, et suppellectilem patrisfamilias, cujus nomine venire ea autumat, quæ refert jurisconsultus in l. 2, 3, et aliis seq. ff. de Suppell. legat. itemque aratra, ligones, vomeres, boves, et universa, quæ ad agriculturam pertinent.

(58. Num autem ab hac hypotheca tacita excipienda sint bona venalia in domum illata, tum illata in tabernam, dissentiunt doctores. Vide affirmantes, et negantes doctores, apud Speid., locupletat. lit. P. art. 2, de tacit. Hypothec. legat.

(59. Conducente vero patrefamilias pro se, et familia sua ædes, Hypotheca hæc tacita locum non habet in rebus paraphernalibus uxoris, bonis castrensibus, et adventitiis liberorum, vel famulorum; Lauterbach. in disput. de tacit. Pign., thes. 12.

(60. III. Datur hæc Hypotheca tacita ob præsumptam voluntatem partium locatori in fructibus, qui in prædio rustico nascuntur l. 7, in princip. ff. Quib. in caus., etc.

(61. Citra vero præsumptam voluntatem partium sola legis dispositione Hypotheca tacita datur, I. Fisco, ratione tributorum in bonis eorum qui censentur; l. 1, c. Quib. in caus., etc.; l. 1, cod. Si propt. public. Pens. in bonis eorum qui cum eo contrahunt; leg. 2, c. Quib. in caus., etc.; nequaquam vero eorum qui ex delicto ad pœnam obligati sunt; leg. 17, et 73, ff. de Jur. Fisc. contrarium licet teneat Lyncker. decis. 643, tum in bonis debitoris primipilaris, ejusque uxoris; l. 4, c. *Quib. in caus.*, etc.; et demum in bonis administratoris fiscal. l. 1, cod. de Privil. Fisc. tit. c. *Si propt. public. pens.* Tene vero Merend. lib. II controvers. Jur., cap. 29, tacitam hanc Hypothecam non incipere a tempore coeptæ administrationis, sed a tempore actus quo fiscus læsus fuit.

(62. Sola legis dispositione datur, II. hæc Hypotheca tacita reipublicæ, civitati, ecclesiæ in bonis administratorum; argum. leg. 20, c. de admin. tutor. junct. l. 3, c. de Jur. Reipublic.; leg. 23, § 1, cod. de SS. Eccles.

non etiam ut creditrici in bonis debitorum; l. 2, c. de Jure Reipublic.; l. 8, cod. Qui pot. in pign.

(63. Hanc vero Hypothecam minime competere collegiis opificum in bonis administratorum tradit Schiller. in Prax. jur. Rom. exerc. 33, § 28.

(64. III. Sola dispositione legis tacita hæc Hypotheca competit liberis prioris matrimonii in bonis vitrici, ratione tutelæ maternæ, si scilicet mater, alio tutore non petito, neque rationibus redditis ei nupserit; l. 6, cod. Quib. in caus. etc., in bonis parentum ad secundas nuptias transeuntium ratione eorum, quæ ex priori matrimonio ad eos pervenerunt; l. 6, § 2, cod. de secund. nupt. in bonis patris ratione bonorum maternorum, aliorumque adventitiorum, quæ pater administravit; l. 6, § ult. c. de Bon. quæ Liber. l. 7, § ult. c. de secund. nupt.

(65. IV. Sola legis dispositione datur hypotheca tacita pupillis et minoribus, eorumque hæredibus in bonis tutorum et curatorum; l. 29, c. de admin. Tut. leg. 19, § 1, de reb. auct. jud. poss. Novell. 22, c. 40, in rebus pecunia eorum emptis; l. 7, ff. Qui pot. in Pign. non item aliis; l. 17, c. de Pign.; l. 7, cod. Qui pot. in Pign.

(66. Incipitque hæc Hypotheca tacita, quæ competit pupillis et minoribus in bonis tutorum et curatorum, non a tempore malæ administrationis, sed a tempore suscepti muneris; Bachov. de Pign. lib. II, cap. 9, num. 5; Lauterbach in dict. disput. de tacit. Pign., thes. 37.

(67. Sola legis dispositione datur V, tacita Hypotheca marito pro dote præstanda in bonis ejus, qui dotem promisit; l. un. § 1, cap. de Rei Uxor. action.

(68. De eo quæri solet, an et furiosis, mente captis, surdis, et mutis tacita hypotheca competat in bonis suorum tutorum? Negat inter alios Lauterbach. in disput. de tacito Pign. thes. 35. Affirmat Bardill. exercit. 2, concl. 39.

(69. VI. Dispositione sola legis Hypotheca tacita datur uxori pro dote repetenda in bonis mariti, ejusve, qui dotem suscepit, d. l. un. § 1, c. de rei uxor. act. ut et pro dotis augmento; nov. 97, c. 2, paraphernis leg. ult., cod. de Pact. convent. et donatione propter nuptias, l. 29, ff. de Jur. dotium.

(70. Datur VII. Sola dispositione legis tacita Hypotheca legatariis, et fideicommissariis pro legatis, et fideicommissis consequendis in bonis testatoris; l. 1, c. commun. de legat.

(71. VIII. Datur tacita Hypotheca sola legis dispositione redemptori in persona ab hostibus capta, et redempta pro pretio redemptionis; l. 15, ff. de Captiv.; l. 2, c. de Postlim. revers.; l. 20, § 1, ff. Qui testam. fac. poss.; l. 43, ult. ff. de Legat.

(72. Hi sunt casus certi, in quibus sola dispositione legis Hypotheca tacita locum habet. Non sum autem nescius esse doctores, qui eam ad alios casus extendunt. Vide de iis quid senserit Stryk. in us. mod. pand. lib. II, § 7, et plur. seq. Confer. etiam Spei-

dell. locuplet. lit. p. art. de var. tacit. Hypothec., et auctores ab eo allegatos.

(73. Tenent nonnulli in hoc differre Hypothecam tacitam ob præsumptam voluntatem partium ab Hypotheca tacita sola legis dispositione, quod hæc locum sibi vindicat, non obstante, quod agatur de pupillis, minoribus, etc., qui bona sua Hypothecæ subicere nequeunt, illa vero nequaquam locum sibi vindicare possit, si de mox dictis personis res sit. Vide Bachov. de Pignor. lib. I, c. 9, n. 13, et rursus c. 11, n. 1 et seq. Impugnat vero Bachovium aliosque ejus asseclas Wissembac. in disp. 39, in Pand. lib. XXVIII, thes. 1, § 19.

ADDITIONES EX EDITIONE BARBIELLINIANA.

(74. In hac tamen propositione relate ad Hypothecam generalem contrarium ex rationibus ut infra statuendum videtur. Et quantum in cap. *Nulli* 5, de reb. Eccles. alienand. vel non, non aliter mentio habeatur, quam de Hypotheca speciali in his verbis, ibi: «Neque specialis Hypotheca titulo alienare»: non ideo generalis Hypotheca censeri potest permessa. Nam si præcipua ratio prohibendi Hypothecam specialem in bonis ecclesiasticis ea fuit, ne absque juris solemnitate res Ecclesiæ alienarentur, uti recte percipitur ex iis, quæ habet Auctor sub num. 23 et 24, et doctores ibidem relati, eodem jure nec generalis Hypotheca super prædictis bonis videri potest permessa; utraque siquidem sive generalis sit, sive specialis est actus, per quem potest facillime vera contingere alienatio jure Pignoris, leg. 2 et 3, de distract. Pign. et notat. Covarruv. var. Resolut. lib. II, c. 16, num. 7.

(75. Ulterius autem admittenda non est ratio, quod nimirum plus juris transferatur in Hypothecarium specialem, quam in Hypothecarium generalem cum alias compertum sit, quod illud, idemque jus, quod super certa, et expressa re competit Hypothecario speciali, super omnibus, et singulis debitoris bonis competat Hypothecario generali, uti explicat Rodrig. de Concurs. art. 1, par. II, num. 23, 30; Connan. comm. jur. civ. lib. IV, cap. 17, num. 6. Adde etiam, quod Hypothecarius generalis anterior optionem habet ex quibus bonis sibi generaliter obligatis de suo credito velit satisfieri text. in leg. *Creditoris arbitrio*, ff. de dist. Pign. et in l. *Moschis*, ff. de jur. Fisci, leg. *Si generaliter* cod. qui pot. in Pign., et in l. 2, ff. qui pot. in Pign. in præjudicium etiam illius, qui specialem habet posteriorem Hypothecam Corneus cons. 246, lib. I; Covarruv. lib. III, cap. 17, num. 2, vers. septimo; Molin. de primog. lib. IV, cap. 7, num. 27; Niger. de Subhast. part. II, cap. 8, § 4, num. 25; Merlin. de Pign. lib. IV, quæst. 21, n. 15, et seqq. Et hoc potissimum juris fundamentum statutum est, quia, ut animadvertit Voet ad Pand. lib. XX, tit. 1, § 15, non debet Hypothecario generali «per supervenientem Hypothecam specialem adimi suum jus eligendi ex generaliter obligatis eam rem cujus prosecutionem sibi faciliorem, aut commodiorem, aut

tutorem arbitratu l. » *Qui generaliter*, 2, ff. qui pot. in Pignor.; l. *Si generaliter*, 6, cod. eod. tit.; Carpovius defn. for. part. II, const. 23, defn. 29; Bruneman ad leg. 2, ff. pot., etc. Quod sane non fieret, si plus juris in Hypotheca speciali, quam in generali transferretur.

(76. His tamen obstare videtur l. 3, cod. de serv. Pign. dat. manumis. in qua dicitur, quod servus specialiter obligatus manumitti nequit, secus si generaliter. Textum hunc autem sic explica, quod nequeat manumitti servus specialiter Hypothecatus, quia in cæteris bonis nullam habet Hypothecam Hypothecarius specialis. Ex eo vero permittitur manumissio servi generaliter Hypothecati, quia et in cæteris Hypotheca non deficit, hoc tamen ex favore libertatis, uti explicat Zoes. in cod. lib. VII, tit. 8, et Corvin. pariter in cod. lib. eod., tit. eod. dummodo tamen in cæteris solvendo sit debitor l. 21, ff. de manumiss.

(77. At de pacto hoc antichrestico, sive ut latine sonat: Reciproci usus, vide fuse sub tit. empt. et vendit. Quæri etiam possit, an Hypothecarius generalis, unaque specialis uti possit Hypotheca generali in præjudicium

creditoris posterioris, qui super certa, et expressa re Hypothecæ habet jus constitutum. an potius Hypotheca speciali, qua utens nullum infert posterioribus præjudicium. Pro affirmativa, quod nimirum Hypothecarius generalis uti valeat Hypotheca generali in præjudicium etiam posteriorum stare videtur; Test. in l. *Creditoribus arbitrio*, ff. de dist. Pign., et in l. *moschis*, ff. de jur. fisci, l. *Si generaliter*, cod. qui pot. in Pign. habet, etc., quos tamen limita quando obligatio omnium bonorum qualificatur a speciali pignore, quia tunc debet prius excuti pignus speciale, ad tradita per Molin. de primogen. lib. IV, cap. 7, n. 20 et seqq.; Covarruv. Var. lib. III, c. 18, Merlin. de Pign. lib. IV, quæst. 21, per tot. Rodrig. de Concur. cred. par. II, art. 1, n. 28 et seqq.; Surd. dec. 44, per tot. et decis. 28. cor. Merlin. et decis. 380 coram Royas. Tunc enim Hypotheca generalis dicitur tantum subsidiaria, uti recte explicat Cujac. l. III, Resp. Papinian. in l. 2, qui Pot. in Pign. et in lib. VIII, cod. tit. 13, leg. 1 et 2. Secus enim inutilis foret expressio certi fundi, quem ipsa generalis obligatio amplectebatur, nisi generalem obligationem ista suspenderet, sic Donell. cod. de Pign.

I

IDOLOLATRIA.

Idololatria, ut patet ex nominis etymologia, divinum cultum erga falsos Deos, et creaturam exhibens, est peccatum quidem semper gravissimum; vide Verbum Superstitio, n. 8 et 9, ubi dicitur quid et quotuplex sit quomodo et quando opponatur fidei, et religioni, necnon de excommunicatione in bulla Cænæ ob eandem idololatriam quando incurratur.

IGNORANTIA.

SUMMARIUM.

1. Ignorantia in genere quid sit. — 2. Ignorantia ut sic dividitur in positivam, privativam et negativam et quæ singulæ sint. — 3. Ignorantia et nescientia differunt, et quomodo. — 4. Ignorantia privativa dividitur in ignorantiam juris, facti et pœnæ, et quæ singulæ sint. — 5. Ignorantia rursus dividitur in antecedentem, concomitantem et subsequentem, et quæ singulæ sint. — 6. Ignorantia dividitur ulterius in invincibilem et vincibilem, et quæ utraque sit. — 7. Ignorantia vincibilis subdividitur in affectatam et non affectatam, et quæ utraque sit. — 8. Ignorantia non affectata alia est crassa et supina, et alia non non crassa nec supina, et quæ utraque sit. — 9. Ignorantia invincibilis juris divini excusat a peccato. — 10. Etiam ignorantia invincibilis juris naturæ excusat operantem ab omni peccato. — 11. Ignorantia invincibilis non solum juris sed etiam facti excusat omnino a culpa. — 12. Ignorantia invincibilis, non solum antecedens, sed etiam concomitans, excusat a peccato. — 13. Ignorantia vincibilis, sive antecedens, sive concomitans non excusat a peccato. — 14. Ipsa vero ignorantia vincibilis, quamvis non excuset a culpa in toto, minuit tamen in parte. —

(1. Ignorantia in genere, nomine et re nihil aliud est quam carentia notitiæ, seu cognitionis alicujus rei. (2. Communis Ignorantia, ut sic, dividitur in positivam, privativam et negativam. Ignorantia posi-

15. Magis minuit culpam ignorantia non crassa nec supina, quam crassa et supina. — 16. Ignorantia affectata, nedum minuit culpam, sed potius eam auget. — 17. Ignorantia invincibilis, tam juris quam facti, sicuti excusat ab omni culpa, ita etiam excusat et liberat ab omni pœna per leges positivas decreta. — 18. Etiam ignorantia facti, aut ipsius juris statuentis pœnam, vincibilis et culpabilis quæcumque non crassa, vel supina excusat a pœna per legem decreta. — 19. Non excusat tamen a pœna per legem decreta ignorantia juris vel facti crassa, vel supina. — 20. Ignorantia, sive vincibilis, sive invincibilis solius pœnæ, et non juris, vel facti, non excusat ab ipsa pœna transgressores legis eam statuentis, excepta pœna censurarum. — 21. Ignorantia censurarum excusat ab eis incurrendis. — 22. Ignoranti non currit tempus. — 23. Ignorans, et qui dicitur impeditus æquiparantur. — 24. Et quidem dicitur impeditus impedimento juris, et facti. — 25. Ideoque ignorantia tanquam impedito est subveniendum. — 26. Imo respectu rei ignoratæ consideratur tanquam res inanimata. — 27. Nec præstat consensum. — 28. Nec itidem censetur remittere jus suum. — 29 ad 59. De ignorantia juris et facti.

tiva, seu parvæ dispositionis est carentia notitiæ, seu cognitionis veritatis cum positivo contrario errore. Talis ignorantia datur in Judæis, hæreticis et paganis qui non solum alicujus veritatis præsertim supernatu-

ralis cognitionem non habent, sed insuper erronee judicant rem aliter esse ac revera est. Ipsi enim non solum v. g. ignorant Christum esse Deum, sed insuper erronee judicant esse purum hominem. Ignorantia privativa, seu meræ privationis, est privatio, seu carentia scientiæ eorum quæ quis ex natura et conditione sua aptus natus est scire, ut si homo adultus et rationis compos ignoret ea quæ secundum statum suum scire posset. Ignorantia negativa, seu puræ negationis, est carentia notitiæ in subjecto non apto habere talem notitiam, vel ex natura sua, ut ignorantia Dei in lapide; vel ex statu suo, ut talis ignorantia Dei in amente et infante. Et talis ignorantia ex S. Thoma 1, 2, quæst. 76, art. 2, non est appellanda proprie ignorantia, sed *nescientia*. (3. Unde, ut vides, *nescientia* et ignorantia, licet quandoque promiscue una pro alia accipiatur, tamen differunt; Cod. per quas personas nobis acquir. l. II, Cod. de rei uxor. action. l. I. § 1. Qui enim nescit experiendi potestatem non habet, teste Cajo, in l. annus, de calum. Ignorare autem est id nescire quod sciri potest, vel etiam debet. Hinc nescire latius patet quam ignorare; quippe omnis qui ignorat nescit, sed non e contra; Calvin. in lexico juridic. verb. *Nescire*. Qui ibid. sub verb. *nescientia* subjungit: et dici potest, quod nescientia differat ab ignorantia, quia ignorantia est eorum quæ scire tenemur. Nescientia vero eorum quæ scire non tenemur; unde ignorantia in malam partem, nescientia vero in bonam partem sumitur; Gloss. l. de statu, de testament. glos. Rubr. de jur. et fact. ignorantia. Hæc ille (62).

(4. Ignorantia privativa dividitur in ignorantiam juris, in ignorantiam facti, et ignorantiam pœnæ. Ignorantia juris est qua quis ignorat jus, seu legem, aut præceptum quod rem aliquam vetat, aut præcipit, ut quando ignoratur lex, seu præceptum quo prohibetur furtum, aut quo præcipitur jejunium. Ignorantia facti est qua quis ignorat non quidem legem, aut præceptum, sed actionem in particulari esse contra legem, aut præceptum, ut si quis nesciat carnem esse quam comedit die jejunii, vel non advertat, aut recordetur esse diem jejunii, nam nomine ignorantia comprehenduntur etiam inadvertentia, inconsideratio, et oblivio Ignorantia pœnæ est qua quis ignorat pœnam latam in delinquentes, ut si quis ignoret excommunicationem latam in injicientes manus violentas in clericos, in simoniacos, et hujusmodi.

(5. Ignorantia rursus dividitur in antecedentem, concomitantem et subsequentem. Ignorantia antecedens est quæ præcedit factum et omnem voluntatis actum circa illud ac proinde nullo modo, nec directe, nec indirecte est voluntaria, estque aliquo modo causa cur fiat opus, in quantum removet

(62) Sive ut S. Thomas loc. cit. Ignorantia in hoc a nescientia differt quod nescientia dicit simplicem scientiæ negationem: unde cuicumque deest aliquorum scientia potest dici nescire illa: secundum quem

scientiam quæ si adesset, opus non fieret; talis ignorantia est in venatore qui existimans occidere feram interficit hominem, quem nullatenus occidisset, si esse hominem scivisset. Ignorantia concomitans est quæ concomitanter se habet ad actum voluntatis, et nec movet ad operandum, nec removet ab operatione, sed ita afficit operantem ut eodem modo operaretur si talis ignorantia abesset; unde actum voluntatis nec antecedit, nec sequitur, sed tantum concomitanter se habet ad illum, ut cum venator ille pro fera inimicum suum non de eo cogitans interficit, quem tamen occidisset si novisset esse suum inimicum. Ignorantia subsequens est quæ a voluntate directe, vel indirecte est volita, adeoque sequitur illam ut ejus effectus, estque simpliciter voluntaria, et culpabilis: Talis ignorantia directe, seu indirecte volita reperitur in illis qui, vel expresse ignorare volunt, vel non curant, et debent, addiscere ea quæ scire possunt et tenentur.

(6. Ignorantia dividitur ulterius in invincibilem et inculpabilem, et in vincibilem et culpabilem. Ignorantia invincibilis et inculpabilis est quæ morali diligentia vinci, vel tolli nequivit, utpote quia vel nunquam venit in mentem cogitare, vel dubitare de tali re, vel etiamsi in mentem venisset, tamen morali et ordinaria adhibita diligentia, ignorantia illa vinci, seu tolli, et veritatis cognitio acquiri non potuisset; et hæc simpliciter non est voluntaria nec directe nec indirecte, ideo etiam dicta antecedens, quia omnem actum voluntatis antecedit. Ignorantia vincibilis et culpabilis est quæ morali adhibita diligentia vinci ac superari, et opposita scientia acquiri potuisset et debuisset, et hæc ignorantia semper est aliquo modo voluntaria directe, vel indirecte, ideoque etiam dicta subsequens quia actum aliquem voluntatis subsequitur.

(7. Ignorantia vincibilis et culpabilis subdividitur in affectatam et non affectatam, quæ inter se differunt, quod illa directe voluntaria sit, et hæc indirecte, ut cum S. Thoma 1, 2 quæst. 76, art. 3, observant passim doctores. Hinc ignorantia affectata et directe voluntaria est, cum quis data opera vult ignorare et non inquirere veritatem, sive ob discendi tædium ac pigritiam, sive ut legis obligatione ignorata vel excusationem aliquam mereatur a transgressione legis, vel liberius sine remorsu conscientia peccare possit, de quo regius Psaltes psal. XXXV, ait: *Noluit intelligere, ut bene ageret*; et Job c. XXI, legitur: *Qui dixerunt Deo, recede a nobis, et scientiam viarum tuarum nolumus*; et S. Thom., cit. q. 77, art. 1, in corpore dicit, quod « talis ignorantia videtur augere voluntarium, ex intentione enim voluntatis ad peccandum provenit, quod aliquis vult subire ignorantiaæ damnum propter libertatem peccandi. » Ignorantia non affectata et

modum Dionysius in angelis nescientiam ponit, 7 capit. cælest. Hierarchiæ; ignorantia vero imperat scientiæ privationem, dum scilicet alicui deest scientia eorum quæ ipsa natus est scire. (EDIT. BARR ELL.)